N°. 375.

# DE GRONDWET.

18[illegible]

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

WOENSDAG 2 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

## De heer Rochussen over de Landrente.

III.

De heer ROCHUSSEN zegt: „Het lot van den minderen landsman is in Britsch-Indië over het algemeen zeer ellendig.„ Wat doet hij nu, om die zeer algemeene stelling te bewijzen uit de enquête? Hij zal die natuurlijk staven door verklaringen over den toestand in alle gewesten, door vele zaakkundigen afgelegd, zou men zeggen. Verre van daar; hij deelt de antwoorden mede van één enkel persoon; van een man, die zelf verklaarde van geheel Britsch-Indië niets te kennen, als drie districten in Laag-Bengalen (7420); antwoorden op vragen over den toestand der bevolking in één enkel district, Dacca, aan de oostelijke grenzen van Britsch-Indië, met eene bevolking van slechts 600,000 zielen (I, pag. 334), een uithoek, ruim 400 uren van Bombay en bijna 500 uren van Peshawar verwijderd. Meent de heer ROCHUSSEN werkelijk, dat hij daarmede bewezen heeft, dat de toestand der bevolking in *geheel* Britsch-Indië zeer ellendig is? Zou hij werkelijk meenen, dat door aan te toonen, hoe ellendig bijv. in Polen of in Wallachije de toestand der bevolking is, daarmede bewezen werd, dat ook in Nederland en in Groot-Brittannië de toestand der bevolking ellendig is? Wij zullen er niets meer over zeggen.

Maar mogelijk is die getuige een man van heldere inzigten en juiste begrippen? Integendeel, hij is een man, die zich gedurig tegenspreekt; die altijd uit één feit gevolgtrekkingen maakt voor het geheel. (Zouden ook niet vele van onze Indische specialiteiten zich daaraan schuldig maken?) Zijne geheele verklaring heeft iets naïefs; het is aardig om te zien, hoe de leden der commissie er hem gedurig laten inloopen: men zal dit reeds opgemerkt hebben uit de vergelijking van de door ons en door den heer ROCHUSSEN medegedeelde antwoorden; wij willen er echter nog een treffend voorbeeld van geven, ook om de eigenaardige wijze toe te lichten der aanhalingen van den heer ROCHUSSEN. Deze geeft de vragen en antwoorden, 7484. Dragen zij schoenen? — Nimmer. 7486. Maar is de vrouw niet beter gesteld ten aanzien harer kleeding? — Volstrekt niet. Maar hij slaat de vraag n°. 7485 over, die wij nu mededeelen. De vraag is: dragen zij den tulband? Het antwoord is: Ja, bij bijzondere gelegenheden. De Muzelmannen *geven dikwijls* (*frequently*) *feesten en maaltijden*, en dan dragen zij hem. Eene vraag: is het dikwijls geven van feesten en maaltijden in Bengalen een bewijs van groote ellende? Waarom zou toch de heer ROCHUSSEN juist *die* vraag en *dat* antwoord overgeslagen hebben?

---

„Nu iets over de bankiers,„ zegt de heer ROCHUSSEN verder. „Uit de vragen en antwoorden onder n°. 5669 en 5670, blijkt, dat sommige bankiers te Benares worden „geschat een vermogen te bezitten van 4 millioen pd. st. „of 48 millioen gulden. Zietdaar de tegenstelling tusschen „de landbouwers en de bankiers.„

Wij onthouden ons van aanmerkingen, omdat wij niet scherp willen zijn; maar vragen den heer ROCHUSSEN alleen, of hij de vragen en antwoorden onder n°. 5673 en 5674 *niet* gelezen heeft? Wij laten ze hier volgen.

5673. Wat is de aard van den handel, waardoor zij zulke aanzienlijke fortuinen verkrijgen? — In vroegeren tijd grootendeels *door geld te leenen aan de Gouvernementen*, tegen aanwijzing van landerijen: *het spreekt van zelf dat dit niet plaats had op Britsch grondgebied.* Doch ook nu nog zijn er vele huizen, welke op die wijze hun geld maken in de zoogenaamde vreemde landen, als het gebied van den Nizam en elders. *Dat is de voornaamste manier, waarop geld gemaakt wordt, door tegen hooge interessen geld te leenen aan de inlandsche vorsten, en daarvoor aanwijzing te ontvangen op landerijen.* Te Agra echter, meen ik, dat handel gedreven is in suiker, katoen, droogerijen, metalen, en eene groote menigte andere artikelen.

5674. Dan zijn die firma's groote landbezitters? — Eenige bankiershuizen, niet op ons, maar op vreemd grondgebied, zijn groote landbezitters. Eenige bankiershuizen op ons grondgebied hebben groote uitgestrektheden land van particulieren gepacht.

Wij vragen: had de heer ROCHUSSEN regt, om weinige regelen verder zijne rede te besluiten met deze woorden: „De bankiers eindigen met zich door deze hulp (voor„schot aan de inlanders ter betaling der landrente) een „vermogen te verschaffen van vier millioen pd. st.„

Had hij regt om te verzwijgen — maar wij vergeten, dat hij het klein gedeelte der enquête, dat hem bekend was, niet gelezen, maar slechts doorgeloopen heeft, wij nemen dus dat woord terug, en zeggen liever: Had hij niet beter gedaan ook te lezen, wat dezelfde getuige, wiens verklaring omtrent de bankiers hij aanhaalt, in antwoord op eene voorafgaande vraag had medegedeeld over de redenen die in vroegere tijden de inlanders dikwijls noodzaakten bij de bankiers geld op te nemen, tot betaling der landrente, met bijvoeging, dat die redenen nu niet meer bestonden. Het is de vraag 5577. Het antwoord is te uitgebreid, om het geheel mede te deelen; wij geven dus slechts een gedeelte: „Het was „vroeger gewoonte, de landrente in te vorderen in negen „termijnen, en het gevolg daarvan was, dat vele van „die betalingstermijnen verschenen, vóór dat de inlan„ders nog eenig gedeelte van hunnen oogst hadden „kunnen te gelde maken. Zij waren dan genoodzaakt, „bij de bankiers geld op te nemen tegen hooge rente, „'t geen den druk der belasting zeer vergrootte en soms „oorzaak was van hun ondergang. Wij hebben dat ver„anderd in vier termijnen, zóó verdeeld, dat de betaling „plaats heeft naarmate de verschillende producten binnen„komen en zij tijd gehad hebben om ze te verkoopen, „zoodat zij het geld reeds in handen hebben vóór dat „de tijd van betaling daar is.„

Is de heer ROCHUSSEN er nog niet van overtuigd, dat zij de hulp der bankiers nu niet meer behoeven, hij leze dan het oordeel van Directeuren der Compagnie over de resultaten, door het nieuwe stelsel in de N. W. provinciën verkregen, medegedeeld aan den Gouvern.-Generaal in Rade I 909—911. Over de betaling in vier termijnen zeggen zij in § 476: „De invoering van „het stelsel om in vier termijnen te betalen, is blijkbaar „hoogst voordeelig geweest voor de kleine zemindars (1) „en voor de lagere klassen van landbouwers. Het zoo „indeelen der termijnen, dat de producten verkocht „kunnen zijn, vóór dat betaling der landrente gevorderd „wordt, geschiedde met het bepaalde doel, om de ryots „uit de handen der geldleeners te verlossen: *dat doel „is zonder twijfel, voor verre het grootste gedeelte, vol„komen bereikt.„*

Hier iets bij te voegen schijnt overbodig, en wij zouden van dit punt kunnen afstappen; maar vooraf moeten wij den heer ROCHUSSEN nog eenige vragen doen. Hij zegt: „de Javaan kan de landrente be„talen en waarom kan de Javaan dit beter betalen „dan de landman in Britsch-Indie? *Omdat de Javaan „geld in handen krijgt als loon voor zijne diensten ten „behoeve van het cultuurstelsel.„*

Is dat ernstig gemeend? Wij kunnen het naauwelijks gelooven. Meent de heer ROCHUSSEN waarlijk dat, indien er geen cultuurstelsel bestond, de Javaan *geen geld* in handen zou krijgen? Kreeg de Javaan dan vóór 1832 *geen geld* in handen? Krijgen ook tegenwoordig in de districten, waar het cultuurstelsel niet is ingevoerd, de Javanen *geen geld* in handen? Wat Java aangaat durft men de uitspraak van den heer ROCHUSSEN naauwelijks tegenspreken. Wij zijn dus bijna verpligt het als een feit te beschouwen; maar moeten dan den heer ROCHUSSEN vriendelijk verzoeken, het raadsel op te lossen, hoe de Javanen, die vóór 1832 *geen geld* in handen kregen, en het ook nu, in bepaalde districten, volgens hem, niet in handen krijgen, — hoe die Javanen de landrente *in geld* hebben kunnen betalen?

---

Eindelijk nog een woord over de woeste gronden: de heer ROCHUSSEN zegt: „In die dagblad-artikelen, „waarop ik straks doelde, heeft men gezegd, dat er „nu geen woesten grond in de N. W. Provinciën meer „was. Ik heb hier in handen gedrukte verzamelingen „van het kadaster aldaar, die ik mij in de hoofdstad „van die streken heb aangeschaft. Daaruit blijkt, dat er „in de N. W. provinciën aan gecultiveerde landen zijn „25 millioen akkers en aan woeste gronden 20 millioen „akkers. Ik noem slechts de ronde sommen. Het is dus „geheel onjuist te zeggen: dat het gevolg van dat zoo„genaamde settlement zou zijn, dat er alsnu geen „woeste gronden meer zijn.„ Ter juiste beoordeeling van hetgeen wij over die woeste gronden zullen zeggen: moeten wij herinneren aan de verklaring van den heer PRIDEAUX (2) en een gedeelte er van hier herhalen: „*Het bedrag*, dat door het geheele dorp gezamenlijk „moet betaald worden, *is onveranderlijk vastgesteld voor „30 jaren.* Alle verbeteringen, door het graven van put„ten, of *door het ontginnen van woeste gronden*, ko„men ten voordeele der dorpelingen, niet van het „Gouvernement. Na verloop van 30 jaren zal de ca„dastrale aanslag kunnen herzien worden, met inacht„neming van de bijzondere omstandigheden, waarin „die streken zich dan zullen bevinden.„ (*At the end of 30 years, that settlement will be liable to revision, with reference to the particular circumstances of the country ther.*) Vraag n°. 5218.

Het spijt ons voor den heer ROCHUSSEN, dat hij vertrouwen gesteld heeft in die gedrukte verzamelingen van het kadaster, die hij zich in de hoofdstad van die streken heeft aangeschaft; zij zijn onjuist. Had hij zich liever het Rapport van het Hoogerhuis aangeschaft, en dat gelezen en niet doorgeloopen, dan zou hij in het derde deel, onder de statistieke bescheiden, op pag. 147, gevonden hebben, het stuk, dat wij hier (gedeeltelijk) laten volgen, voor zoo ver het namelijk de uitgestrektheid dier provinciën betreft.

### STAAT

van de landrente, oppervlakte, bevolking en andere statistieke bijzonderheden der N. W. provinciën, opgemaakt uit de bescheiden, bijeengebragt gedurende de laatste regeling der landrente in dat gedeelte van Indië. De noodige gegevens voor het opmaken van dergelijke staten over Bengalen, Madras en Bombay, ontbreken hier te lande.

Noord-Westelijke Provinciën.
Land aangeslagen in de landrente.

| | Akkers. | |
|---|---|---|
| Bebouwd . . . . . . . | 23,112,183 | |
| Braakliggend (culturable (3)). | 9,816,749 | |
| | | 32,928,932 |
| **Land niet aangeslagen.** | | |
| Vrijstelling genietend (rent-free (4)) . . . . . . . | 1,733,443 | |
| Woest . . . . . . . . | 11,408,283 | |
| | | 13,141,726 |
| Geheele oppervlakte in akkers | | 46,070,658 |

Het geheele bedrag verschilt niet veel; de heer Rochussen geeft in ronde sommen 45 millioen. Het aantal woeste gronden is echter ruim 8½ millioen *minder*; dat der bebouwd wordende gronden bijna 7 millioen *meer* dan de opgave van den heer Rochussen.

Dat was echter de toestand op het oogenblik toen de landen, vroeger reeds opgemeten, aangeslagen werden. De landrente, toen omgeslagen, moet gedurende

(1) Men houde in het oog, dat zemindary landbezit en dorpsaanslag zeer goed zamengaan.

(2) Grondwet 373.

(3) Uit de verklaringen van den heer R. W. Bird en uit den brief van Directeuren blijkt, dat bij de cadastrering als *cultivated* alleen beschouwd zijn landen, waarop de oogst te velde stond; de overige landen, die geregeld bebouwd werden, maar toen braak lagen, zijn vermeld als *culturable*.

(4) Volgens oude titels.

30 jaren onveranderlijk betaald worden. Bragt men woeste gronden in cultuur, zij waren vrij van landrente tot na den afloop van die 30 jaren. Is het wonder, dat de zekerheid, van 30 jaren lang vrijstelling te genieten van landrente, den lust tot ontginning der woeste gronden heeft opgewekt? Is het wonder, dat men getracht heeft, zoo spoedig mogelijk, te ontginnen, om des te langer genot te hebben van den vrijdom.

Wij zullen de weinige aanhalingen, vroeger gegeven (1), niet met nog andere aanvullen, of ze hier herhalen. Had de heer Rochussen de enquête *gelezen*: er zou geen twijfel bij hem hebben kunnen bestaan; maar al had hij de enquête zelfs niet doorgeloopen of ingezien, dan nog is het ons onverklaarbaar, hoe hij in zulk eene dwaling is kunnen vervallen? Hoe hij heeft kunnen denken: 25 of 30 jaren geleden waren er zooveel woeste gronden; dus zijn er *nu* nog evenveel?

Het tegendeel is waar: alléén dààr, waar eene bijzondere oorzaak van onvruchtbaarheid bestaat; waar dus de kosten van ontginning zoo groot zijn, dat het bij de tegenwoordige prijzen der producten geen rekening kan geven (5645), of waar de streek zoo buitengewoon ongezond is, dat het bijna onmogelijk is, zich er neder te zetten (5646), alleen daar zijn nog enkele woeste gronden, *alle de overige zijn in cultuur gebragt*, maar blijven op het kadaster bekend als woeste (*barren*) gronden, zoo lang er geene herziening heeft plaats gehad.

Een voorbeeld zal de kracht van het door den heer Rochussen geleverde bewijs nog beter doen uitkomen. Gesteld, dat er in het Parlement eene discussie was over een ontwerp om een binnenlandsch Meer droog te maken, en dat daarbij gewezen werd op de droogmaking van het Haarlemmermeer. Gesteld, dat dan een lid van het Parlement het woord vroeg, en zeide: ik heb in handen gedrukte verzamelingen van het kadaster der provincien Zuid- en Noord-Holland, die ik mij in de hoofdstad van die gewesten heb aangeschaft. Daaruit blijkt, dat hetgeen gezegd wordt land te zijn, niets anders is als een uitgebreide waterplas, circa 18000 bunders groot, genaamd de Haarlemmermeer. Het is *dus* volkomen *onjuist* te zeggen, dat daar alsnu geen *water* meer is. Meent de heer Rochussen dat het Parlement dit als een voldingend bewijs zou beschouwen?

Maar er is nog iets en van meer ernstigen aard: Heeft de heer Rochussen niet ingezien, dat zijne woorden niets meer of minder bevatten, dan eene beschuldiging tegen de meest geachte Indische ambtenaren, tegen mannen, die in Britsch Indie de hoogste betrekkingen bekleed hebben, tegen leden van het Parlement die, hoewel zij lid der commissie van enquête waren, toch als getuigen gehoord zijn; die allen worden door den heer Rochussen beschuldigd van willens en wetens valsche verklaringen te hebben afgelegd omtrent feiten, die zij kenden: het is daarenboven eene beschuldiging tegen de Directeuren der Compagnie, van vervalschte stukken aan de commissie uit het Hooger- en Lager Huis te hebben medegedeeld.

Wij vragen: is zoo iets denkbaar? Kan in ernst eene gedrukte verzameling van het kadaster, zelfs al is zij in de hoofdstad aangekocht, gesteld worden tegen de verklaring van *alle* getuigen, daaronder begrepen die van den hoofdambtenaar, den heer Hallidaij? Kan zij gesteld worden tegen over de statistieke bescheiden door Directeuren aan de commissie uit het Hoogerhuis overgelegd.

---

Wij zouden er nog veel kunnen bijvoegen; maar hetgeen wij hebben aangetoond schijnt voldoende voor het doel, dat wij ons hadden voorgesteld. Wij laten het aan anderen over, te beslissen, of de heer Rochussen, door die redevoering, bewezen heeft, dat hij bevoegd is om te oordeelen over Indisch landbezit en over Indische landrente.

(1) *Gronwdet*, Nos 357.

# Buitenland.

## ALGEMEEN OVERZIGT.

Ook heden zijn wij weder verpligt slechts een kort verslag te geven van de gebeurtenissen in het buitenland.

De aandacht, die een oogenblik van de Oostersche quaestie is afgetrokken door de omwenteling in Spanje, wordt thans, levendiger dan ooit, door het berigt, dat de Russen de Vorstendommen ontruimen en dat de verbondene mogendheden een aanval tegen de Krim ondernemen. Het eerste feit wordt meer en meer bevestigd; volgens verschillende berigten zouden de Russen den 1 dezer Bucharest verlaten hebben. Den 3den werd prins Gortschakoff te Ursitscheni, verscheidene mijlen ten Noorden van Bucharest, verwacht. De baron von Budberg de burgerlijke gouverneur der Vorstendommen, heeft intusschen in eene snorkende proclamatie aan de inwoners van Bucharest gezegd, dat het Russische leger alleen wegens den gezondheidstoestand terugtrekt naar hooger gelegene landen en weldra terugkeeren zal. De intogt der Oostenrijkers kan thans elk oogenblik plaats hebben.

Wat de expeditie tegen de Krim betreft, dit is eene gewigtige onderneming, waarvan men zoo spoedig geene beslissende resultaten kan verwachten. Het ontschepen van een groot leger, dat volgens den *Standard* uit 50000 Franschen, 25.000 Engelschen en 25,000 Turken zou bestaan, welk cijfer wij wel eenigzins overdreven achten, is geene geringe zaak. Te Toulon wordt thans eerst het noodige belegerings materieel ingescheept. Men moet alzoo niet verwachten binnen kort het berigt van de inneming of zelfs van een aanval op Sebastopol te ontvangen. De expeditie tegen de Krim is een feit, maar zeer waarschijnlijk zullen de groote operatien eerst in de volgende lente een aanvang nemen.

Het berigt, dat door een Zweesch blad is medegedeeld dat de Alands-eilanden, na een bombardement van Bomarsund, dat zeven uren geduurd had, den 3 dezer door de Fransche expeditie-troepen zouden zijn bezet, is nog niet nader bevestigd, hoezeer ook die tijding niets onwaarschijnlijks bevat. Indien het zich mogt bevestigen, dan kan men ook de operatien voor dit jaar in de Oostzee grootendeels als geëindigd beschouwen, daar het niet denkbaar is, dat de verbondene vloten iets gewigtigs tegen de groote sterkten der Russen in die streken zullen ondernemen, omdat het jaargetijde reeds zoover begint te vorderen en het ijs eerlang alle operatien onmogelijk zal maken.

Men spreekt er veel van, dat Koning Oscar van Zweden meer en meer tot eene aansluiting bij de Westersche mogendheden zou genegen zijn. Wij nemen dit berigt op, dewijl vele andere het vermelden, ofschoon wij voor ons aan deze zoo dikwijls bevestigde, en dan weder wedersprokene mededeeling nog geenerlei vertrouwen hechten.

In het hooge Noorden zijn de operatien van de vloten intusschen ook aangevangen. Twee Engelsche stoomschepen hebben verschendene Russische etablissementen in de Witte zee vernield, en zijn tot de golf van Onegskaïa doorgedrongen, dat is verre boven Archangel.

Uit Spanje heeft men telegraphische depêches tot 4 dezer. Talrijke benoemingen hebben plaats gehad, of worden verwacht. Zoo zou de generaal Ros de Olano directeur-generaal van de infanterie, don Manuel Concha directeur-generaal van de artillerie, Don Joche Concha kapitein-generaal van Cuba, en Dulce en Messina luitenants-generaal worden, terwijl de eerste op nieuw tot directeur van de kavallerie zou worden benoemd.

De meeste barricaden zijn afgebroken, ofschoon in de voorstad la Cebada nog enkele zijn blijven staan. De vroegere verdedigers hebben voorbij de Koningin gedefileerd, die hen zeer minzaam heeft begroet.

De Junta, die tot de bijeenroeping der Cortes bijeen blijft, heeft besloten, dat alle diensten, die zij van de burgerij zal verlangen, gratis zullen moeten worden verleend. Het Gouvernement heeft bevolen de renten van de schuld te betalen. Intusschen heeft het kabinet Espartero zich niet zonder eenigen tegenstand gevormd; vooral de ministers Pacheco, Santa-Cruz en Alonzo vinden bij de uiterste partijen minder bijval. Men vreest ook, dat de hertog van Victoria en O'Donnell niet in alles overeen zullen stemmen. Volgens de *Espana* zou de eerste tot nog toe volstandig vermeden hebben de groote beginselen van regering met zijn collega nader te behandelen. Men wil, dat het ministerie de Constituerende Cortes zal bijeenroepen, en dat de verkiezingen volgens de kieswet van 1837 zouden plaats hebben; men wacht evenwel, om eenig besluit te nemen, de komst van de drie nog van Madrid afwezige Ministers af. De nationale garde wordt ijverig georganiseerd. Men spreekt van eene reis van Koningin Isabella naar eene zeehaven, om zoodoende de vlugt van de Koningin-Moeder te bevorderen, die, volgens anderen, Madrid reeds verlaten zou hebben. Wij betwijfelen dit laatste evenwel. Wij hopen met alle werkelijke voorstanders van vrijzinnige begrippen, dat de mannen, die thans over het lot van Spanje beslissen, alle partijschap en onderlinge verdeeldheid mogen ter zijde stellen, ten einde hun schoon vaderland voor onoverzienbare rampen te behoeden en dat zij, door ware vaderlandsliefde geleid, onder een echt constitutionnelen regeringsvorm, Spanje die welvaart en kalmte zullen hergeven, waarvoor dat land vatbaar is, en die het sedert lang heeft gemist. Nemen wij de talenten en het verhevene karakter van de mannen in aanmerking, die thans aan het roer van den staat staan, dan steunt die hoop op goeden grond en dan is het niet te denken, dat zulke mannen niet alle meer persoonlijke gevoelens aan het welzijn van hun vaderland zouden ten offer brengen.

De heer von Kubeck, de nieuwe Oostenrijksche gezant bij den Zwitserschen Bond, heeft bij het overhandigen van zijne geloofsbrieven aan den Bondspresident mededeeling gedaan van eene depêche, waarin graaf Buol de hoop uitdrukt, dat thans weldra alle geschillen zullen vereffend zijn, en dat het te dien einde wenschelijk was van beide zijden eene commissie te benoemen, ten einde zich te verstaan over de hoofdpunten van het geschil: de verbanning uit Tessino van de Lombardische Capucijner monniken en de verjaging van verscheidene duizende Tessinezen uit Lombardie als weêrwraak, en om voorts andere meer ondergeschikte punten te regelen.

Eergisteren is te Brussel door Koning Leopold de groote nationale tentoonstelling van Schoone Kunsten geopend.

# Binnenland.

## Staten-Generaal.

### Tweede Kamer.

ZITTING VAN DINGSDAG 8 AUGUSTUS.

De VOORZITTER, zegt, dat gisteren, na de discussien over het Indisch reglement, door de commissie voor de verzoekschriften, rapport is uitgebragt op een adres van de Synode der Afgescheidenen. De commissie stelde voor nopens dit adres over te gaan tot de orde van den dag. Daarover had de heer Mackay het woord gevraagd, doch daar er geen genoegzaam aantal leden tegenwoordig was, kon geene beslissing genomen worden. Hij stelt nu, deliberatiën daarover voort te zetten.

De heer MACKAY merkt op, dat dit adres klagte over wetschennis en van daar dat hij eene nederlegg griffie zou wenschen.

De heer VAN DEINSE geeft kortelijk den inhoud op het adres, dat aan Z. M. is ingediend en bij afschrift aan Kamer is gezonden met verzoek om ondersteuning. Het heft klagten aan, dat op Zondag de handel, scheep de spoorwegen en de posterijen niet stil staan: dat die gebruikt wordt tot allerlei vermakelijkheden, enz. Over komt het adres op tegen het toenemend vloeken en de Sy verzoekt tegen dat alles voorziening bij den Koning en de inzending van het afschrift aan de Kamer, dat deze invloed bij Z. M. zal aanwenden tot ondersteuning van verzoek. De commissie meende dat in dit adres godsdien bezwaren worden ontwikkeld, en dat het buiten de roe der Kamer ligt, om nopens dergelijke verzoeken eenig in tief te nemen.

De heer MACKAY antwoordt, dat het nu blijkt, de bezwaren betreffen de uitvoering eener bestaande waaromtrent de Kamer bij de eene of andere gele inlichtingen kan vragen of de zaak ter sprake bren Van daar dat hij voorstelt nederlegging van het adre griffie.

Met 26 tegen 15 stemmen wordt aldus besloten, afstemming der conclusie van de commissie.

Daarna zijn de beraadslagingen voortgezet over het werp tot vaststelling van het Reglement op het belei Regering in Ned. Indie.

De algemeene beraadslagingen worden geopend, Hoofdstuk VII (*van de Godsdienst*).

De heer BLAUPOT TEN CATE beschouwt de godsdien belangen der Indische bevolking in het algemeen verband tot de voordragt der Regering en de bez tegen de evangelisatie uit een staatkundig oogpunt, tegen nu en dan in het midden gebragt. Hij is voo wijzen middenweg.

Hij verlangt van de Regering: 1°. passive bevo van het christendom; 2°. mildere toepassing van de king, dan uit de gewisselde stukken blijkt dat gesch 3o. vermeerdering van het getal vaste predikanten; 4 belemmerde bijbelverspreiding, althans onder de Java christenen. Hij stelt voor om in dit hoofdstuk een artikel op te nemen, bepalende dat de verkondigi uitbreiding van de christelijke Godsdienst in Ned.-Indi den Gouv.-Gen. begunstigd wordt, voor zoo veel zul staanbaar is met de rust en orde. Het is geen amende maar een denkbeeld, dat hij der Regering ter behar opdraagt.

De heer VAN NISPEN zegt, dat het eene hoogst gew quaestie is die de Kamer thans bezig houdt. Er in de rede van den heer ten Cate, dat hij kan bea is echter veel dat aan bedenking onderhevig is: h van die splinterige quaestien, waarop diezelfde spr den jaar gewezen heeft.

Er is onder anderen een artikel in dit hoofdstuk, mede Spr. zich niet kan vereenigen, namelijk met ar inhoudende, dat de bepalingen betreffende de inrig het bestuur der christelijke kerkgenootschappen in Ne door den Koning worden vastgesteld, in overleg m betrokken kerkbesturen in Nederland. Z. i. moet de ting der kerk en de regeling van het bestuur van d zelve uitgaan. Hij acht de bepaling van art. 124 in dan een opzigt onaannemelijk en kan het niet eens z den heer ten Cate, dat dit artikel aanvulling zou be Hij gelooft, dat de Regering dwaalt, als zij in de ve ding van het Christendom den ondergang onzer he vermindering der voordeelen van Java vreest. Neen, d zienigheid zal dat werk veeleer zegenen en de pro roeping van Nederland bevorderlijk zijn. De miskenn roeping zou veeleer misschien kunnen bijdragen tot of verlies der kolonien.

De MINISTER VAN KOLONIEN zegt, dat deze quaest zigtigheid eischt, minder om den indruk hier, dan Java. De Javaan is gehecht aan zijne godsdienstige m waarvoor hij *alles* opoffert. De Regering moet zi strikt onzijdig houden; dat is ook de geest der Gr voor Nederland even als voor de Kolonien. Dat is n schroomvalligheid, maar de vervulling van de grond roeping. In antwoord op de opmerking alsof er een de stukken doorstraalt van tegenkanting of vrees van v ding van het Christendom, — zegt Z. Exc. dat prijs op stelt dat men de bedoelingen der Rege miskenne; Nederland is geene Christen-natie; de h de regeerders mogen Christenen zijn, maar al uit verschillende bestanddeelen is zamengesteld, d de Regering voorzigtig, neutraal zijn. Vroeger wa godsdienst van Staat, die begunstigd was; nu n De Regering moet passief zijn en waken, vooral Maar daaruit volgt niet dat de Regering zou het Christendom of de verspreiding daarvan.

De heer VAN NISPEN zegt, zeker niet verlangd dat de Regering *handelend* optreedt. Hij heeft bestreden. Hij verlangt alleen dat de Regering gelijke bescherming verleene. De kerkgenootschapp moeten voor de Evangelisatie zorgen.

De heer VAN HOËVELL ziet in dit hoofdstuk het dat de kerkgenootschappen geheel afhankelijk zij Gouvernement. Hij ziet er ook in een tegenzin uitbreiding van het Christendom en de Christe schaving, omdat men vreest voor onrust of is lijnregt strijdig met zijne beginselen, maar dit zeggen, dat in het stelsel van deze wet

wingewest beschouwende) het bepaalde in dit hoofdstuk consequent is.

Hij is het eens met de Reg. dat de uitbreiding van het christendom niet van haar moet uitgaan, maar zij moet waarlijk onzijdig zijn: geene preventie, geene afhankelijkheid der kerk van de Regering. Op het gebied van onderwijs, ja, daar kan de Reg. een werkzaam aandeel innemen.

De algemeene beraadslagingen worden gesloten.

Artt. 121, 122 en 123 worden zonder beraadslaging *aangenomen.*

Art. 124 luidt aldus: „De bepalingen betreffende de inrigting en het bestuur der christelijke kerkgenootschappe, in Nederlandsch Indie worden door den Koning vastgesteldn na overleg met de betrokken kerkbesturen in Nederland. Daarbij wordt gelet op de plaatselijke gesteldheid en op de algemeene beginselen, vervat in de art. 121, 122, 123 en 125 van dit Reglement.

De heer MACKAY doet onderscheidene vragen over bijzondere onderwerpen, hieronder in de rede des Ministers beantwoord. In het algemeen zegt Spr., dat het in het belang der Regering en der kerk is, dat de kerk zich vrijelijk ontwikkele en aan allen gelijke bescherming verleend worde. Hij meent dat het artikel 124 de autonomie der kerkgenootschappen niet of niet genoeg vrij laat.

De MINISTER beantwoordt de heeren van Nispen en Mackay, en stelt de Regering, om in eenige bezwaren te voorzien en om de uiteenloopende zienswijze te vereenigen, een nieuw art. 124 voor, aldus luidende: „In de bestaande inrigting en het bestuur der christelijke kerkgenootschappen wordt geene verandering gebragt, dan met wederzijdsch goedvinden van den Koning en het bestuur van 't betrokken kerkgenootschap."

Het nieuw art. 124 wordt zonder stemming *aangenomen.*

Art. 125 luidt aldus: «De christen-leeraars, priesters en zendelingen moeten voorzien zijn van eene door of namens den Gouv.-Gen. te verleenen bijzondere toelating om hun dienstwerk in eenig bepaald gedeelte van Nederlandsch Indie te mogen verrigten.

«Wanneer die toelating schadelijk wordt bevonden, of de voorwaarden daarvan niet worden nageleefd, kan zij door den Gouv.-Gen. worden ingetrokken.»

De heer ELOUT heeft bezwaar tegen dit artikel. Het was in geen vroeger reglement opgenomen; het is geheel nieuw en het zal de evangelisatie niet bevorderen. De regering neemt hier juist eene active, niet eene passive houding aan.

De heer VAN HOËVELL heeft het woord tot het doen eener motie van orde. Hij komt terug op het gewigt der verandering in art. 124 gebragt, waarop men niet dadelijk schijnt gelet te hebben. Hij stelt dus voor op de beraadslagingen over art. 124 terug te komen.

De heer Thorbecke ondersteunt deze motie. Deze wijziging (bevattende een geheel nieuw artikel) is zoo plotseling geschied, dat de tijd niet gegund is geweest, om die behoorlijk te onderzoeken.

Met 28 tegen 26 stemmen wordt deze motie verworpen.

De MINISTER antwoordt op de bezwaren van den heer Elout, en wat de wijziging van het artikel betreft, de minister kan daartoe het initiatief niet nemen, maar hij zal niet vooruitloopen op eenig amend. door den Spr. welligt voor te stellen. Hij zal daarover casu quo de beslissing der vergadering afwachten.

De heer ELOUT stelt alsnu het volgende nieuw art. 125 voor. „Kerkbesturen en hoofden die kerkgenootschappen besturen of vertegenwoordigen, behoeven de goedkeuring van den Gouv.-Gen. op de plaats hunner vestiging.

„Christenen-leeraars, priesters en zendelingen, die geene Nederlanders zijn, moeten voorzien zijn van eene door den Gouv.-Gen. te verleenen bijzondere toelating om hun dienstwerk in eenig bijzonder gedeelte van Ned.-Indie te mogen verrigten.

„Wanneer die toelating schadelijk, of de bovenvermelde vestigingsplaats ongeschikt wordt bevonden, of de voorwaarden daarvan niet worden nageleefd, kan die toelating of goedkeuring door den Gouv.-Gen., met overeenstemming van den raad van Indie, worden ingetrokken."

Niemand, ook niet de Minister, vragen over dit geheel nieuw art. het woord.

In stemming gebragt, wordt het afgestemd met 37 tegen 20 stemmen. — Vóór de heeren Sloet, Hoffman, Hoekwater, Gevers, Thorbecke, Elout, Westerhoff, Bosscha, ten Cate, Sander, Zijlker, v. Lijnden, Donker, Mackaij, v. d. Poel, v. Hoëvell, v. Lennep, Groen, v. Eck en v. d. Veen.

Het art. 125 van het ontwerp wordt aangenomen met 45 tegen 12 stemmen. — Tegen de heeren Groen, v. Eck, Sloet, Hoffman, Dommer, Jespers, Elout, v. Lijnden, Mackay, v. d. Poel, van Hoëvell en van Lennep.

Art. 126 wordt zonder stemming aangenomen.

De algemeene beraadslagingen worden geopend over hoofdstuk VIII (van het onderwijs), en na eenige beschouwingen van den heer Thorbecke weder gesloten.

Art. 127 luidt aldus: „Het openbaar onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg van den Gouv.-Gen.

„De inrigting daarvan wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, geregeld."

De heer THORBECKE stelt nu op dit artikel een amend. voor van den volgenden inhoud: „Het verslag, bedoeld bij het 1e lid van art. 60 der Grondwet, doet den staat van het openbaar onderwijs, ook dien van de scholen voor de inlandsche bevolking bestemd, jaarlijks kennen." Nadat daaromtrent eenige discussie is gevoerd, stelt de heer THORBECKE een nieuw amend. voor, strekkende om de 2de al. te doen lezen als volgt: „De inrigting daarvan wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, bij algemeene verordening geregeld."

De MINISTER VAN KOLONIËN verdedigt de zorg, die de Regering aan het onderwijs besteedt. Wat 't amend. van den heer Thorbecke betreft, de Min. zegt, dat, hetgeen verlangt wordt, reeds geschiedt. Met het amend. van den heer van Lennep kan de Min. zich niet vereenigen.

De discussie gesloten zijnde, wordt het amend. van den heer THORBECKE met algemeene stemmen AANGENOMEN.

Een sub-amend. van den heer van Lennep op dat van den heer Thorbecke wordt met 46 tegen 11 stemmen *verworpen.*

VOOR: v. Lijnden, Donker, Mackay, van Lennep, Gevers, Sloet, van Foreest, Hoffman, de Brauw, Elout en de Voorziter.

Het amend. van den heer Thorbecke wordt met 45 tegen 12 stemmen *aangenomen.*

TEGEN de heeren: Baud, Rochussen, Engelen, van Heiden, v. Goltstein, Hoekwater, de Brauw, Schimmelpenninck v. d. Oije, Schimmelpenninck, v. Rappard, van Amerongen en Stolte.

Art. 127 wordt daarna zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Bij art. 128 vraagt de heer van Hoëvell, waarom het geven van onderwijs vrij verklaard wordt, alleen voor Europeanen of daarmede gelijk gestelde personen? Spr. acht het hoogst wenschelijk, dat het genot dier vrijheid algemeen worde gesteld. — De MIN. V. KOL. zegt, dat die gelijkstelling onmogelijk is, omdat de zendelingen zich bezig houden ook met het geven van onderwijs aan inlanders, en de Regering dat niet onvoorwaardelijk kan toestaan. — De heer MACKAY bestrijdt de meening des Min., alsof het onderwijs der zendelingen gevaarlijk zou zijn; ook de heer van Hoëvell komt er nader op terug, en ofschoon hij steeds ongelukkig was met zijne amend., waagt het de Spr. toch een amend. voor te stellen, strekkende om uit art. 128 weg te laten de woorden: „aan Europeanen en daarmede gelijk gestelde personen." — De heer BAUD bestrijdt dit amendement; want hij beschouwt het als eene poging, om terug te komen op het reeds aangenomen art. 125. — Na eene gedachtenwisseling tusschen de heeren: van Hoëvell en Mackay, wordt het amend. van eerstgenoemden met 34 tegen 23 stemmen VERWORPEN.

VÓÓR de heeren: Sloet, Thorbecke, Dommer, Meeussen, Jespers, Elout, Westerhoff, Reinders, ten Cate, Zijlker, van Lijnden, Donker, van Deinse, Mackay, de Man, van Hoëvell, de Poorter, Hugenholtz, van Lennep, Groen, van Eck, van der Veen en de Voorzitter.

Art. 128 wordt alsnu zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij art. 129 vraagt de heer V. HOËVELL, waarom hier alleen de verpligting wordt voorgeschreven, om openbaar *lager* onderwijs te geven; waarom zich de handen te binden, en nooit anders dan lager onderwijs te geven? — De Min. verklaart, dat de Regering zich tot niets anders dan tot het geven van lager onderwijs kan verbinden. Art. 129 wordt aangenomen, zoo mede art. 130.

Art. 131 wordt aldus door de Regering gewijzigd: „De „tarieven van in-, uit- en doorvoer worden vastgesteld door „de wet. Alleen in dringende omstandigheden is de Gouv.- „Gen. bevoegd, die tarieven tijdelijk te wijzigen. Van zoo- „danige wijziging wordt aan de beide Kamers der Staten- „Generaal onverwijld kennis gegeven.»

De hr. THORBECKE zegt, dat uit art. 25 verworpen is de bepaling, dat de Gouv.-Gen. de magt zou hebben, om eene wet geheel of gedeeltelijk te wijzigen. Wanneer men zich nu vereenigde met het voorstel van den Min., men zou in strijd handelen met het eens aangenomen beginsel. Bovendien is de bepaling overbodig; want de Gouv.-Gen. heeft de bevoegdheid reeds, blijkens art. 5 van de scheepvaart-wetten. Het verschil ligt alleen daarin, dat, opgenomen in dit reglement, de Gouv.-Gen. de magt tot wijziging zou erlangen ook voor elke toekomende tariefwet.

De Min. achtte het noodzakelijk, om de bepaling in de scheepvaartwetten ook over te nemen in deze wet. — De heer THORBECKE adstrueert zijn gevoelen nog nader; de heer GODEFROI ondersteunt de meening van laatstgen. Spr.; waarna de heer THORBECKE voorstelt, om de bijvoeging van den Min. te doen wegvallen en alzoo het art. te laten zoo als het was. — De heer VAN RAPPARD geeft in bedenking, om het geheele art. te doen vervallen, want dan blijft art. 5 van de scheepvaartwetten in zijn geheel bestaan. — De heer VAN NISPEN wenscht integendeel, dat het art., zoo als 't oorspronkelijk was, bestaan blijve. De hr. v. BOSSE acht den raad van den hr. v. Rappard niet heilzaam; want dan zou een organieke bepaling van hoog gewigt worden gemist, waarvan de werking ook over alle toekomstige tariefs veranderingen loopen zal. De Minister persisteert bij zijne bijvoeging en na eenige nadere discussie tusschen de heeren van Bosse, van Eck en den Minister, verandert deze laatste nog de bijvoeging aldus, dat de wijziging van den G. Generaal zal moeten worden goedgekeurd door de wetgevende Magt. Nu ontstaat weder eene wijdloopige discussie tusschen de heeren van Rappard, Thorbecke en Rochussen, waarbij eerstgen. voorstelt om in het art. der regering te plaatsen: „onder nadere bekrachtiging DOOR de wet", in de plaats van de woorden: „onder nadere goedkeuring van de Wetgevende Magt." De Min. vereenigt zich met dat amend.

Het amend. van den heer THORBECKE wordt met 31 tegen 26 stemmen *verworpen.*

Vóór de heeren: Heemskerk, v. Bosse, Godefroi, Zijlker, de Man, v. Hoëvell, de Poorter, Luyben, Hugenholtz, v. Eck, Engelen, v. Heiden, v. d. Veen, v. Nispen, Sloet, v. Foreest, Beens, Oosting, van 's Gravesande, Thorbecke, Dommer, Meeussen, Jespers, Westerhoff, Reinders en Ten Cate.

Art. 131 wordt alsnu aangenomen.

Bij art. 132 vraagt de heer SLOET, of men in de 2de al. moet verstaan de woorden „andere havens", havens op Nederl. grondgebied, of van onafhankelijke vorsten. — De Min. van Kolonien antwoordt, dat daar bedoeld worden havens van onafhankelijke vorsten. — Nu treedt de heer SLOET in een betoog, dat het niet staatkundig is, om sommige deelen van den archipel af te sluiten van de geheele wereld, terwijl zoodanige afsluiting ons tevens in moeijelijkheden kan wikkelen met vreemde natiën, vooral met Engeland, in verband met het tractaat van 1824.

De heer VAN BOSSE meent, dat het tweede lid van 't art. eigenlijk te huis behoort in een douanen-reglement, maar niet in eene organieke wet. — De Min. vereenigt zich met de meening van den heer VAN BOSSE, zoodat de tweede al. wegvalt. De heer ROCHUSSEN wil die tweede al. niet hebben weggevallen, en stelt voor om die al. op nieuw te brengen in het artikel. — Op nieuw ontstaat eene herhaalde wisseling van gedachten tusschen dien heer en de heeren van Bosse, Sloet, van Hoëvell en Baud, waarna het amend. van den heer Rochussen met 29 tegen 28 stemmen is AANGENOMEN.

Vóór de heeren Godefroi, van Amerongen, v. Franck, Donker, Stolte, Baud, v. Lennep, Rochussen, Engelen, v. Heiden, Boeije, v. Nispen, v. Forcest, Hoffman, Beens, Oosting, Hoekwater, Gevers, de Braauw, Wintgens, Delprat, Bosscha, Schimmelpenninck, Sander, de Kempenaer, van Rappard en de Voorzitter.

Art. 132 wordt alsnu aangenomen; zoo mede art. 133.

Bij art. 134 stelt de heer VAN NISPEN voor, om een 2de al. te voegen bij dit art., luidende aldus: „Bepalingen, voorkomende in de verordeningen, vermeld in de eerste zinsnede van art. 85, die in strijd zijn met het voorschrift der eerste zinsnede van art. 81, behouden slechts kracht gedurende de twee jaren na het in werking treden van dit reglement."

Het amend. wordt met 53 tegen 4 stemmen *aangenomen.*

Ook de considerans wordt aangenomen *en het geheele wets-ontwerp* met 38 tegen 19 stemmen *aangenomen.*

VÓÓR de heeren: van Amerongen, van Franck, Stolte, van Deinse, Donker, van der Poel, de Poorter, Baud, Luyben, van Lennep, Rochussen, Dirks, Engelen, van Heiden, Boeije, van Nispen, van Goltstein, van Foreest, Hoffman, Beens, Hoekwater, Oosting, van 's Gravesande, Bots, Gevers, de Brauw, Slicher, Wintgens, van der Oije, Delprat, Bosscha, Schimmelpenninck, de Kempenaer, Heemskerk, Sander, van Rappard, Godefroi en de Voorzitter.

TEGEN de heeren: v. Lijnden, Mackay, De Man, van Hoëvell, Hugenholtz, Groen, van Eck, v. d. Veen, Sloet, Thorbecke, Dommer, Meeussen, Jespers, Elout, Westerhoff, Reinders, Ten Cate, van Bosse en Zijlker.

Er ontstaat nu eene discussie over de vraag of al dan niet het wetsontwerp op het tarief zal worden behandeld. De heer van Nispen stelt voor, om het niet af te doen; de heer Thorbecke, om in elk geval één rustdag te nemen. De Minister van Finantien dringt op de behandeling aan. In stemming gebragt, wordt het voorstel van den heer van Nispen met 39 tegen 14 stemmen *verworpen*, weshalve het tarief *wel* behandeld zal worden.

Het voorstel van den heer THORBECKE, om één rustdag te nemen, wordt met 32 tegen 19 stemmen *verworpen.*

Dus morgen discussie over het tarief en daarna de vijf aan de orde gestelde wetsontwerpen. Op voorstel van den Min. van Finantien, wordt er nog een zesde wet bijgevoegd, met 31 tegen 9 stemmen.

---

*'s Gravenhage*, 8 Augustus.

Z. M. heeft aan J. Veenhoven Hz., op verzoek, verleend eervol ontslag als griffier bij het kantongeregt te Hoogezand.

—

Den 4den dezer is aan de heeren J. van der Heijden, te Nijmegen, c. s. vergund, hunne stoombootdienst van Schiedam op Emmerik (concessie van 22 Junij 1852, n°. 138, letter I), uit te strekken tot Dusseldorp.

---

Uit eene gewoonlijk goed ingelichte bron meenen wij te kunnen mededeelen, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken, de heer van Hall, in de zaak van *de Jonge Albert* thans aan Engeland het voorstel zou hebben gedaan, om het daaromtrent gerezen geschil te doen beslissen door arbiters aangezien in het geval, zoo als het zich heeft voorgedaan, door het Volkenregt niet bepaaldelijk zou zijn voorzien. Wij weten niet of reeds, en zoo ja welk antwoord Engeland op dit voorstel heeft gegeven; men verzekert nogtans, dat Engeland verklaard zou hebben, de drie hollandsche schepen, in engelsche havens opgebragt doch later door de admiraliteit vrijgesproken, niet los te laten vóór dat de zaak betrekkelijk *de Jonge Albert* beëindigd zou zijn.

Wat de mededeeling betreft, voorkomende in de *Haarlemsche Courant* van heden (zie hieronder), wij meenen ook nu nog dat de feiten betrekkelijk deze zaak, zoo als die medegedeeld zijn in N°. 373, in allen deele juist zijn geweest.

Zelfs moet er een oogenblik sprake zijn geweest (men ter vermijding van verdere verwikkelingen, die in deze tijden ligt tot groote moeijelijkheden aanleiding kunnen geven, *de Jonge Albert* uit de haven van Vlissingen te doen vertrekken, zoodat, zonder uitlevering, de Engelschen het schip op nieuw zouden kunnen opbrengen.

Inmiddels verklaren wij gaarne, dat wij ons met de, door ons vroeger opgegeven, meening van den heer van Hall in allen deele kunnen vereenigen, en dat in elk geval het voorstel, om de zaak door arbiters te doen beslissen, redelijkerwijs, door Engeland niet kan worden geweigerd.

Mogten onze informatiën evenwel, hier en daar, minder juist zijn, 't geen we echter niet vermoeden, het zal ons aangenaam wezen, wanneer de *StaatsCourant* betere inlichtingen geven zal.

De Hamburgsche Correspondent van de *Indépendance Belge* deelt het volgende berigt mede, dat ook *onze* aandacht verdient:

« Ik heb u reeds meermalen op de gestrengheid doen « letten, waarmede de engelsche kruisers handelen tegen « de neutrale koopvaardijschepen, die zij in de wateren « aantreffen, welke in staat van blokkade verkeeren. Onder « voorwendsel, dat die schepen eenige goederen kunnen « aan boord hebben, die *oorlogscontrabande* uitmaken, « brengen die kruisers de schepen in de naaste havens « op, doorzoeken ze naauwkeurig en doen soms de goe- « deren ontladen, hetgeen, onafhankelijk van een, in han- « delszaken altijd kostbaren tijd, tengevolge van lossing en « wederinlading aanzienlijke kosten na zich sleept; zonder « nog te gewagen van de aanmerkelijke schade, welke, « bij die verschillende operatien, de goederen dikwerf lijden.
« Men verneemt thans, dat, om aan die handelingen een einde « te doen maken en om de handelsbelangen hunner res- « pectieve onderdanen te beschermen, verscheidene mari- « time neutrale gouvernementen van Noord-Duitschland « onderling zijn overeengekomen, om aan het engelsche « ministerie ernstige vertoogen te doen over het onverdra- « gelijke misbruik, van het regt van visitatie, waaraan de « engelsche kruisers zich schuldig maken. Pruissen, welks « handel mede voortdurend dienaangaande klagten aanheft, « zal, met al zijn invloed, de gezamenlijke stappen der « duitsche maritieme gouvernementen, ondersteunen. »

Wij vragen of, bij het feit dat *bovenal* op Hollandsche schepen jagt gemaakt wordt, de Nederlandsche Regering zich niet bij de protesterende, neutrale mogendheden voegen zal?

In de *Haarl. Ct.* lezen wij het volgende:

Naar men verneemt, is wel door de Britsche Regering de uitlevering verlangd van het schip *de Jonge Albert*, 't welk, door een engelschen kruiser aangehouden, zonder eene engelsche haven aan te doen, met engelsche bemanning in Nederland is aangekomen, en wordt desweges onderhandeld, maar is het gerucht, als of dat aanzoek door Frankrijk zou worden ondersteund, en de komst van den Nederlandschen gezant aan het fransche hof herwaarts daarmede in verband zoude staan, alsmede dat omtrent deze aangelegenheid verschil van meening in den Raad der Ministers zoude heerschen, ongegrond.

* H. M. de Koningin-moeder is gisteren namiddag ten $3\frac{1}{4}$ ure van Soestdijk, met den gewonen spoortrein, in de residentie aangekomen. HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik en de Groot-Hertogin van Saksen-Weimar-Eisenach bevonden zich aan het station, om H. M. te ontvangen.

* HH. KK. HH. Prins en Prinses Hendrik hebben gisteren avond de voorstelling in den Kon. Franschen Schouwburg met HD. tegenwoordigheid vereerd. De heer André Hoffman, eerste komiek der Théatres des Vaudevilles et des Variétés van Parijs, gaf er zijne derde voorstelling. Hij is wederom met buitengewonen bijval ontvangen.

* In deze residentie zijn aangekomen en aan het *Hôtel Paulez* afgestapt, de heeren Collier, admiraal in Engelsche dienst, Turneux, kapitein, mede in Engelsche dienst, met familie, komende uit Londen; en de baron de Geer, oud-resident van Java.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het hôtel *de Bellevue* afgestapt de Keiz. Kon. Secretaris, graaf Alexis Bobrinsky, met familie, komende van St. Petersburg, en in den *Maréchal de Turenne* (hotel *Fuhri*), de heer Dahl, staatsraad en directeur van het Ministerie van Binnenl. Zaken te Koppenhagen, en de heer Holmblad en zoon, twee der voornaamste grond- en fabriekbezitters te Koppenhagen.

* Men verneemt, dat Jonkh. E. C. B. van Rappard bedankt heeft voor de benoeming tot hoofd-ingenieur der 2de klasse.

Donderdag avond zullen door het zoo gunstig bekend muzijkkorps van het 2e regement dragonders, op het groot stedelijk Badhuis te Scheveningen, de volgende muzijkstukken uitgevoerd worden: no. 1. Feest-Marsch, door Belwe; 2. Duo la Fille du Regiment, solo voor Cornet à piston en Trombonne, door Donizetti; 3. Potpourri Variatione, door Muller; 4. Dragonner Polka, door Muller; 5. Scène et Air du Pirate, solo voor Trombonne, door Bellini; 6. grande Fantaisie Nationale door Schmith; en 7 Finale. Aanvang ten 7 ure.

Men verneemt, dat Z. M. goedgekeurd heeft de door Gedep. Staten van Zuid-Holland vastgestelde wijziging van het reglement op de uitoefening van de kleine of kustvisscherij, vastgesteld den 7den Julij 1848 en goedgekeurd bij Kon. besluit van 22 Aug. 1848 (Staatsblad n°. 36), zoodat de artt. 37 en 38 geheel worden *ingetrokken*, en art. 27, 2de zin wordt gewijzigd als volgt:

« Ik zweer: *eerstelijk:* dat ik als stuurman (stuurmansmaat) van eene haringschuit, vóór den 20 Augustus of *na* den 31 December ek. geen want in zee zal schieten of natmaken, om daarmede haring te vangen, en ook niet zal gedoogen, dat zulks door de bemanning van het vaartuig geschiedt. »

En art. 29 wordt gewijzigd als volgt:

« Geen ter verschharing- (steurharing) visscherij bestemd vaartuig, mag vóór den 14 Augustus in zee gaan, op verbeurte van eene boete van *f* 75, te verbeuren door den reeder en den stuurman van het vaartuig, ieder afzonderlijk. Vóór den 20sten dier maand en na den 31sten Dec. mag geen want in zee geworpen worden, om daarmede versche haring te vangen, op verbeurte van gelijke straf door den stuurman of den bevelhebber van het vaartuig. »

Omtrent de verhouding der misdaden van moord en poging tot moord, levert de statistiek de volgende bijzonderheden:

In Schotland 1 misdaad op de 270,000 inwoners; in Engeland 1 misdaad op de 178,000 inw.; in Nederland 1 misdaad op de 163,000 inw.; in Pruissen 1 misdaad op de 100,000 inw., in Oostenrijk 1 misdaad op de 57,000 inw., in Spanje 1 misdaad op de 4,113 inw., in Napels 1 misdaad op de 2,750 inw., en in den Kerkelijken Staat 1 misdaad op de 750 inw.

Men verneemt dat de Nederl. Entomologische vereeniging hare tweede algemeene vergadering zal houden op Zaturdag den 12 Augustus e. k. in het wapen van Amsterdam in den Hout te Haarlem.

Men meldt uit Vucht, dd. 5 Augustus, dat men opgemerkt heeft dat te 's Hertogenbosch sinds eenige dagen veel bedrijvigheid bij het militaire-wezen bestaat; de artillerie is druk bezig de forten en schansen te armeren; onophoudelijk wordt er uit de magazijnen zwaar vestinggeschut gehaald en derwaarts gevoerd; het fort St. Andries en dat van Crevecoeur, de schansen van de Blaauwe Sluis en die te Orthen met de daarop zijnde verdedigbare torens worden gewapend, zijnde de drie eersten langs de rivier de Maas gelegen, terwijl de laatste op een klein uur afstands van die rivier ligt. Nog heden wordt een schip met geschut en oorlogsmaterieel geladen, bestemd voor de schans te Gewande de Blaauwe Sluis.

Men schrijft uit Nieuwe-Diep, dat op den 6den dezer de luit. ter zee 1ste kl. J. J. Wichers, 1ste officier op Zr. Ms. stoomschip *Amsterdam*, geplaatst is als kommandant op Zr. Ms. kanonneerboot n°. 36, welke met dat tijdstip voor de artillerie-oefeningen in dienst zal worden gesteld, en dat genoemde 1ste officier als zoodanig wordt vervangen door den luit. ter zee 1ste kl. P. M. Collard, thans nonactief.

# Ingezonden Stukken.

Op den *zevenden Aug.* 1854 is in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gestemd over een amendement van den heer v. Hoëvell, strekkende, om de slaven in Nederl. Indie in beginsel *terstond vrij* te verklaren. Zeven-en-twintig stemmen waren *voor*, zeven-en-twintig stemmen *tegen* het voorstel; de stem van den Voorzitter der Vergadering ontbrak nog. Hij heeft *tegen* gestemd.

Aan den heer v. Hoëvell komt dus de *eer* toe, de afschaffing der slavernij voorgesteld, en aan den heer Boreel van Hogelanden de *eer*, de aanneming van dit voorstel verhinderd te hebben.

Dat hij later heeft gestemd *vóór* een amendement van den heer Gevers van Endegeest, doet niets ter zake, daar dit voorstel reeds met eene overgroote meerderheid was aangenomen, alvorens de Voorzitter zijne stem uitbragt.

*Suum cuique.*

# Per Telegraaf.

**Kopenhagen**, Maandag 7 Augustus. Eene sloep, waarin zich bevond de Russische grootvorst Konstantijn, tweede zoon van keizer Nicolaas, is in de nabijheid van Kroonstad in zee omgeslagen. De admiraal Galitzin en vier matrozen zijn daarbij verdronken. De Prins zelf is gelukkiglijk nog gered, doordien een der schepelingen hem bij de haren uit het water haalde.

**Marseille**, Maandag 7 Augustus. Uit Barcelona wordt, van gisteren, gemeld, dat men dáár voor ernstige militaire onlusten vreesde. [*De depêche is zeer onduidelijk.* Red.]

**Parijs**, Dingsdag 8 Augustus. De *Moniteur* bevat een uittreksel van eene dagorder van den vice-admiraal Parceval, op 30 Julij te Ledsund uitgevaardigd. In deze dagorder wordt verklaard, dat de Keizer niet heeft gewild, dat de rol der vloten zich zou bepalen tot het blokkeren van 500 mijlen kustlanden.

**Konstantinopel**, Zondag 30 Julij. De generaals Canrobert en Brown zijn den 27sten te Varna teruggekomen. Zij gaan de scheeps-divisie vooraf, welke met spoed eene verkenning gedaan heeft langs de kust[…] De Russische vloot ligt onbewegelijk te Seba[…] lingen van de legers der verbonden mogendh[…] op naar Kustendje.

**Londen**, Dingsdag 8 Augustus (2 ure). […] $92\frac{7}{8}$, 93; Mexico N. 3 pct. $24\frac{3}{4}$, 25; Peru N. […] 70; Gren. Uitg. $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Ecuador $3\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Spanje […] pct. $39\frac{3}{4}$, $40\frac{1}{4}$; dito 1 pct. $19\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$; dito Certi[…] dito Passive $4\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 84; dito 5 […] Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. 61; dito 4 pct. 92; Sardinie 5 p[…]

Stille markt; weinig handel.

**Liverpool**, Dingsdag 8 Augustus. Heden zij[n …] onveranderde prijzen, 10,000 balen katoen verkoch[t …]

# Prijs-Courant der Effecten.

**AMSTERDAM**, 8 Augustus 1854.

| **Nederland.** | Pct. | |
|---|---|---|
| Ned. W. Schuld. | $2\frac{1}{2}$ | $59\frac{15}{16}$ 60 |
| Dito Certificat. . | 3 | $71\frac{5}{8}$ |
| Dito Dito . . | 4 | $89\frac{7}{8}$ $90\frac{1}{4}$ |
| O. I. Leening. . | 4 | ($89\frac{7}{8}$ |
| Amort. Syndic. | $3\frac{1}{2}$ | |
| Hand.-Maats. . | $4\frac{1}{2}$ | 124 |
| **Belgie.** | | |
| Certificaten. . . | $2\frac{1}{2}$ | |
| D° *Rothschild* . | $2\frac{1}{2}$ | |
| **Frankrijk.** | | |
| Obligatiën . . . | 3 | |
| **Spanje.** | | |
| Nieuwe . . . . | 1 | $19\frac{1}{8}$ $\frac{5}{16}$ $\frac{3}{16}$ |
| Dito Buitenl. . | 3 | |
| D° Binnenl. 6/m. | 3 | $34\frac{15}{16}$ $5\frac{3}{16}$ |
| Bew. Sp. Com. | | $5\frac{1}{8}$ $\frac{3}{8}$ (35 |
| Amort. Schuld. | | $4\frac{1}{16}$ |
| **Portugal.** | | |
| Londen nieuwe. | 5 | $36\frac{7}{8}$ 37 |
| Dito uitgest . . | 4 | |

| **Rusland.** | Pct. | |
|---|---|---|
| *Hope* 1798/1816 | 5 | 10[…] |
| Dito 1828/1829 | 5 | 100[…] |
| Cert. 1831/1838 | 5 | |
| Dito Dito | $4\frac{1}{2}$ | |
| Dito *Hope* . . . | 4 | |
| Dito *Stieglitz* . | 4 | 77[…] |
| Dito dito 5e Ser. | 4 | |
| Inschr. Assig. . | 6 | |
| Certific. dito. . | 6 | |
| **Polen.** | | |
| Obligatiën . . . | 4 | 67[…] |
| **Oostenrijk.** | | |
| Metalliek . . . | 5 | 64[…] |
| Dito bet. Amst. | 5 | 76[…] |
| Dito letter B. . | 5 | 76[…] |
| Dito 1847 . . . | $2\frac{1}{2}$ | 32[…] |
| Dito 1851/1852 | $2\frac{1}{2}$ | 32[…] |

Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{7}{8}$, 24; dito Onb. 2[…] Gren., te Lond. p. s. 100. $2\frac{1}{2}$ pct. $16\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; d[…] $16\frac{3}{4}$, $\frac{13}{16}$; Ecuad. $3\frac{3}{16}$, $\frac{1}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $66\frac{1}{2}$; Grie[…] Lond. 5 pct. $5\frac{1}{4}$.

Bij weinige affaire waren van binnenlandsche fondsen […] meer gewild, de overige bijna als gisteren. In buite[nl.] effecten scheen de markt hare vooruitgaande beweging […] vervolgen, doch sluit in alle soorten over het geheel […] door verkooporders welke in Oostenrijksche en Spaansche […] plaats hadden.

FRANKFORT, Maandag 7 Aug. Metal. 5 pct. 67[…] binn. 3 pct. $34\frac{3}{4}$; dito 1 pct. $19\frac{1}{16}$; Wiss. op Lon[…] dito Parijs $94\frac{1}{8}$; dito Ween. $96\frac{1}{8}$.

PARIJS, Maandag 7 Augustus. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. 98.[…] 3 pct. 71.35; Sp. binn. 3 pct. $34\frac{3}{4}$; dito 1 pct. 1[…] $4\frac{1}{2}$ pct. $90\frac{3}{4}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 81; O. Metall. 84.

# Advertentiën.



Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.